

Campus Tensta kan bli "Årets Stockholmsbyggnad". Rösta senast den 24 maj!

Nu är det återigen dags för Campus Tensta att ha chans till att vinna ett fint arkitekturpris. För nu pågår Stockholms stads tävling för 17:e gången där man ska rösta fram "Årets Stockholmsbyggnad". I denna tävling avses med Campus Tensta enbart skolbyggnaden som tidigare benämndes Tensta gymnasium. Tensta träff och Tensta sim- och idrottshall ingår inte i tävlingen. Förra gången Campus Tensta hade chans på ett pris handlade det om arkitekternas eget pris, Kasper Sahlin-priset Tyvärr vann inte Campus Tensta den gången men man var en av de fyra finalisterna. Att man inte vann kanske berodde på att förslaget gick ut på att återställa byggnaden till det utseende den hade när den var ny. Att premiera en arkitektinsats vars syfte var att inte synas i ett pris som är tänkt att ges till en nyproducerad byggnad, blev förmodligen Campus Tenstas fall den gången. (Läs gärna nyhetsbyrån Järvas artikel "Campus Tensta nominerat till arkitekturpris" från den 6 mars 2026).

Men nu är situationen en annan och chansen till att vinna första priset i tävlingen om "Årets Stockholmsbyggnad" är denna gång betydligt större. Särskilt som ingen av de nio medtävlarna höjer sig över mängden. Vilket Campus Tensta gör. Jag menar att om Campus Tensta vinner tävlingen så är det ursprungsarkitekten Gösta Uddén som får priset postumt. Det som nu har varit inblandade i renoveringen har gjort ett fantastiskt och storstilat arbete och med stor respekt mot byggnaden avstått från att göra egna avtryck.

Tävlingsdörrens direktiv har varit att utgå från byggnadens arkitektur, hållbarhet, Innovation och betydelse för Stockholm. Campus Tenstas arkitektur var fantastisk och nydanande när gymnasieskolan uppfördes 1984. Arkitekten Gösta Uddéns byggnader i Tensta utgörs av tre separata huskroppar gymnasieskolan, Tensta träff och Tensta sim- och idrottshall. Alla har ett starkt formspråk som får sin karaktär av kraftiga takutsprång med en japansk-inspirerad svängd takfot och skulpturala snedställda nödutrymningstrappor i rå betong. Den höga arkitektoniska verkshöjden har fått Stadsmuseet att blåklassa byggnaden. Vilket innebär att byggnadens kulturhistoriska värde av Stadsmuseet anses motsvara fordringarna för ett byggnadsminne. En del propagerar för att byggnaden redan nu borde bli ett byggnadsminne.

Byggnaden är ett fint exempel på en hållbar byggnad. När man väljer bra material så står sig byggnaden mot tidens tand väldigt väl. Därför valdes material som tegel, klinker, betong, plåt, träbalkar och glas. Vem kan tro att byggnaden är mer än 40 år gammal. Den ser ut som den byggdes igår. Några ser skolans som "den sista riktigt påkostade skolan i Sverige".

Huvudprincipen för husets renovering har varit "varsam omvandling" med utgångspunkt i byggnadens ursprungslogik och estetik, där tillägg har fått smälta in snarare än att träda fram. Så står det i stadens presentation av Campus Tensta. Projekteringen av renoveringen och ombyggnaden har utförts på ett föredömligt sätt av Tengbom arkitekter genom arkitekt Josefin Larsson m fl. En annan person som hade en viktig roll i processen var byggnadsantikvarien Claes Reichmann. Utmaningen i renoveringen av en blåklassad byggnad med synnerligen högt kulturhistoriskt värde är att uppfylla de moderna kraven som rör bland

annat ventilation, tillgänglighet, ljudnivåer och brandskydd. Detta måste göras så långt det går utan att det kulturhistoriska värdet försämras.

Utemiljön med den stora grusplanen mellan de tre byggnaderna kallas numera för Pilparken och har blivit en populär scen för fester och skridskoåkning och ljusspel m. m. Den projekterades av landskapsarkitekten Gunnar Martinsson. Han föreskrev att man skulle plantera 300 träd av samma sort nämligen silverpil. Senare har tillkommit en talarscen med åhörarbänkar av arkitekt Bosse Ericson som har varit anställd hos Gösta Uddén Skulpturerna är skapade av konstnären Olof Hellström. Under delar av gården finns ett parkeringsgarage med infart från Hagstråket.

Fastigheten för Campus Tensta heter "Lilla Tensta 1" därför att där Tensta sim- och idrottshall idag står låg en bondgård med det namnet. Den revs redan 1966–1967 då all äldre bebyggelse i Tensta röjdes undan för att ge plats åt miljonprogrammets flerbostadshus. Kvar blev bara Nydalstorpet och Spånga by. Ytterligare ett hus var tänkt att sparas för att bli en parkleksbyggnad. Det var Erikslund men det missköttes så gravt att det inte gick att rädda. Eftersom det kom att dröja med att skolbyggnaden, Tensta träff och Tenstahallen byggdes blev den stora tomten stående i nästan 20 år som en parkliknande ödetomt mitt i Tensta till många barns stora förtjusning.

I den anrika skolbyggnaden "Norra Latin" vid Norra Bantorget finns idag ett konferenscenter och sedan 2023 även Stockholm International School. Men innan dess fanns där sedan starten 1880 Högre allmänna läroverket för gossar å Norrmalm. Först 1961 antogs även flickor och skolan namnändrades 1967 till Norra Latins gymnasium. 1982 togs det djärva greppet att flytta hela skolan med både lärare och elever från innerstaden till ytterstaden. Men eftersom skolbyggnaden i Tensta ännu inte var byggd blev man tvungen att tjuvstarta Tensta gymnasium fast i Norra Latins lokaler. Så i två år bedrevs skolan vid Norra Bantorget under namnet "Tensta gymnasium i Norra Latin". Invigningsfestligheterna av Tensta gymnasium skedde den 19 oktober 1984 med orkester, tal och buffé.

En baktanke man hade med att flytta gymnasiet till Tensta var att den stora gruppen av invandrare i Tensta skulle få bättre förutsättningar i skolan med det svenska språket om man hade svenskfödda klasskamrater. "Vi tror på Tensta och vår vision är att skapa ett skolcampus med högkvalitativ utbildning där elever i alla åldrar och från hela Stockholm möts" sa SISAB:s VD i ett pressmeddelande. En annan programförklaring var: "Skolans målsättning är att vara en del av det omkringsliggande samhället. Målet skulle vara en ömsesidig samverkan mellan skolan och de boende i Tensta". Tensta gymnasium fick ett mycket gott anseende och elever från hela Stockholm sökte sig dit. Vartefter gick det dock utför för skolan och man försökte på slutet med ny pedagogik från USA och skolan fick namnet Ross Tensta gymnasium. Efter svidande kritik från Skolinspektionen och minskat söktryck stängde skolan 2016. Under några år så stod skolan tom. Ett tag ordnade KTH en introduktionskurs för blivande arkitekter där man satsade på att få elever från Järva. Efter en del politiska turer beslöts att det kommunala bolaget SISAB (Skolfastigheter i Stockholm AB) skulle anmodas att sälja fastigheten.

Försäljningen skedde i november 2021 till Hemsö Fastighets AB. De i sin tur letade efter en entreprenör som ville driva ett gymnasium och hösten 2024 startade Järva gymnasium där Roya Foundation stod bakom.

Men gymnasieverksamheten fyller inte hela byggnaden på 15 000 kvadratmeter utan man har ytterligare ett antal hyresgäster. En spännande hyresgäst är Tekniska museets filial vars utställning har en inriktning mot matematik, mycket snyggt arrangerad och väl värd ett besök. Där allt som går att måla har målats i en kraftig gul färg som matchar skolans övriga inredning där alla dörrblad är gula. Genom att besöka utställningen som är öppen alla dagar till 18 får man också se den magnifika brutalistiska interiören med starka accentfärger. Till exempel är alla dörrblad knallgula och glaspartierna är svarta.

Materialen interiört är betong, tegel, furu, klinker och korkmatta. Särskilt fin är den centrala och dagsljusbelysta vinterträdgården med sina stora växter som överlevt både åren då skolan stod tom och ombyggnadsarbetena genom att hela tiden få en kärleksfull omvårdnad. Det finns också ett överdåd av konstnärlig utsmyckning. Helt klart är att Campus Tensta är mycket påkostad skola. Med detta mästerverk avslutade skolhusarkitekten Gösta Uddén sin långa karriär. Under många år drev han arkitektkontoret tillsammans med arkitekt Olle Wählström. Han föddes 1927 och avled 2017, 90 år gammal.

Så här beskriver arkitekten Gösta Uddén själv sin övergripande idé för sina tre byggnader i Tensta: "De hålls ihop genom att samma material används i alla de tre byggnaderna: rött tegel, omålat trä, glas, svart plåt och obehandlad betong. Murytor, fönsterband och takutformning, med stora kraftfulla utsprång över utskjutande limträbalkar, återkommer i alla byggnaderna, varierat efter varje byggnadsdels innehåll".

Ulf Melander

Vill du se alla de 10 tävlingsbidragen i "Årets Stockholmsbyggnad" klicka här:
<https://start.stockholm/om-stockholms-stad/priser-och-utmarkelser/priser/arets-stockholmsbyggnad/>

Den här länken leder dig fram dit du kan rösta. Röstningen pågår till och med den 24 maj. Vinnaren presenteras den 4 juni: <https://start.stockholm/arets-stockholmsbyggnad-rosta-pa-din-favorit/>

Vill du veta mera om Campus Tensta lyssna på Martin Rörby som anser att skolan är kanske det bästa som har byggts i Stockholm på 1980-talet:
<https://stadsmuseet.stockholm/visningar-och-stadsvandringar/digitala-visningar/orbys-stockholm--tensta-gymnasium/>

Det var visionernas och ambitionernas era. Läs Alexandra Pascalidou's tankar om Tensta gymnasium:
<https://arkitektur.se/nyheter-fran-arkitektur-forlag/en-skola-fran-visionernas-och-ambitionernas-era/>